

מהר"ל על התורה

עש"ק פ' אחרי מות, תשפ"ד

1. הכניסה לפני ולפנים ביוה"כ ע"י סילוק הגופניות

פרשת אחרי מות (ויקרא פ' ט"ז) – (א) וַיִּדְבֹר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי יְקֹנֵק וַיִּמָּתוּ: (ב) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיד וְאֵל יְבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכָת אֶל פְּנֵי הַכֹּפֶרֶת אֲשֶׁר עַל הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכֹּפֶרֶת: (ג) בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפָרֹן בְּקָר לַחֲטָאת וְאֵיל לְעֹלָה: (ד) כְּתִנַּת בַּד קֹדֶשׁ לִבְשׁ וּמְכַנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ וּבְאֲבָנֵי בַד יַחְגֹּר וּבְמַצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בְּגָדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֲצָ בַמִּים אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבָשָׁם:

ויקרא רבה, פ' אחרי מות (כ:ו)

ר' יודן פתר קריא בכהן גדול בכניסתו לבית קדשי הקדשים חבילות חבילות של מצות יש בידו **בזכות התורה (דברים ד) וזאת התורה בזכות מילה (ישעיה נט) זאת בריתי בזכות שבת (ישעיהו נו) אשרי אנוש יעשה זאת...**

מהר"ל, דרוש לשבת תשובה

ור"ל מפני שיש בישראל מעלה זאת שאינם נתונים תחת הטבע שהיא גשמית אבל מדרגתם על הטבע הגשמית, ולכך נתן להם השם יתעלה המילה ביום השמיני. כי שבעה ימים הם ימי הטבע שהיא גשמית שהם נגד שבעת ימי בראשית... וביום השמיני שהוא על מספר שבעה צוה המילה מה שחסר בטבע הגשמית שהיא הערלה. ולכך ראוי לכהן להיות נכנס לפני ולפנים שמקום זה מקודש ונבדל מן הגשמי שנקרא קודש קדשים בזכות המילה ובזכות התורה... ולכך כל ההזאות שהיו ביום הכפורים לפני ולפנים היו שמונה אחת למעלה ושבע למטה...

ספר נר מצוה חלק ב - עניני חנוכה

כי לא היה ראוי לבן אדם חמרי, לכנוס אל מקום שהוא קודש קדשים, נבדל מן הגשמי החמרי, אם לא שיש באדם המילה שהוא על הטבע גם כן... ולכך בקודש הקדשים היו הארון והתורה (שמות מ, כ - כא), שהיא שכלית בלתי גשמי. והתורה נתנה גם כן אחר הז', שהרי כתיב (דברים טז, ט) "שבעה שבעת תספר לדך", ואחר ז' שבועות, ביום החמישים, נתנה התורה... ובהיכל עצמו היה המנורה ובה שבעה נרות (שמות כה, לז. שם מ, כד), אבל בקודש הקדשים היה התורה והארון, שהוא האור עצמו, לכך נקרא 'ארון' מלשון אור, שהתורה היא אור, והיא השמינית, ומשם בא הנס של ח' נרות חנוכה...

גבורות ה' פרק נא

כהן גדול משמש בכל ימי השנה בבגדי זהב וביוה"כ בבגדי לבן לפני ולפנים, וזהו בשביל שהוא קונה מדריגה עליונה שהרי היה נכנס לפני ולפנים יש לו לסלק ממדריגות עוה"ז שמדריגתו אינו פשוט... יש לו לשמש בבגדי לבן לפי מעלת המדריגה שנכנס לשם, כי בגדי לבן הם פשוטים ולכך צוה בליל זה לאכול מצה שהוא לחם עוני פשוט מכל כי בליל זה נגאלו במדריגה עליונה וכל מדריגה העליונה יש בה פשיטות...

גור אריה, פ' צו (ח:כח, אות ח' במהד' הרטמן)

כי כהן גדול ביום הכפורים היה משמש לפני ולפנים בבגדי לבן בלבד, נמצא כי בגדי לבן הוא מעלה גדולה... וכן במשה, היה משמש בחלוק לבן מיוחד לו... בגמי (תענית יא:) שהיה משמש בחלוק לבן שאין בו אמרא... כי היה לו מעלה שהוא כמו שכל פשוט בתכלית הפשיטות... כי הלבנות מורה על הפשיטות, כי כל הגוונים הם צבע, חוץ מן הלבנות שאינם צבע... ומה שאין לו אמרא הוא מורה פשיטות גם כן...

דרך חיים על אבות פרק ו', משנה ט'

[ל]י הַפְּסֹף וְלִי הַזָּהָב נֶאֱמַר יְקֹנֵק צְבָאוֹת (חגי, ב:). ועוד יש לך לדעת מה שמקדים הכסף והזהב כי הכסף הוא קודם אל הקדוש ברוך הוא יותר מפני הפשיטות הגמור והזכות שיש בו... כי הלוּבֵן אינו גוון כלל ומורה זה פשיטות גמור, אבל האודם שיש לזהב הוא גוון ואין כאן פשיטות כמו שיש לכסף. ולכך בחרו לעשות העגל של זהב, כי הפשיטות ראוי אל השייט, ולפיכך לא היה נכנס לפני ולפנים בבגדי זהב ואין כאן מקום זה, ולכך מקדים הכסף בשביל הפשיטות שבו ואין קושיא בזה כלל.

מהר"ל על התורה

עש"ק פ' אחרי מות, תשפ"ד

נתיבות עולם נתיב התורה פרק י

ואשר יותר ראוי לתורה הם בני עניים, כדאיתא בפרק אלו נדרים (נדריס פ"א ע"א) שלחו מתם הזהירו בבני עניים שמהם תצא תורה לישראל שנאמר יזל מים מדליו מדלים שבהם תצא תורה... כי העני יותר מוכן שיהיה לו זרע תלמיד חכם... כי העשיר מצד שהוא בעל העולם הזה אינו מוכן לקבל הזרע שהוא מוכן אל התורה השכלית, רק העני מפני שהוא משולל מן עולם הזה ואין לו חלק בעולם הגשמי הוא מוכן שיצא ממנו הזרע שיהיה תלמיד חכם. וזה תבין כי אין הכהן רשאי לכנוס לפני ולפנים ביוה"כ כי אם בבגדי לבן לא בבגדי זהב, כי בית קדש הקדשים לקדושתו הוא מסולק מן עולם הזה הגשמי לגמרי... וגם העני בשביל שאין לו גדולה וחיבות יש לו מדת הפשיטות, כמו שהוא לשון עני שהוא לשון הכנעה וענוה ועני הכל לשון אחד, ואין ראוי אל התורה רק מדת הפשיטות כמו שבארנו בכמה מקומות...

2. כפרת עוונות ע"י סילוק הגופניות

פרשת אחרי מות (ויקרא פ' ט"ז) – (א) וַיִּדְבֹר יְקֻזְק אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן ... (ג) בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ...

רש"י פ' חוקת (כ:א) – ותמת סס מרים - למה נסמכה פרשת מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך מה קרבתו [פרה אדומה] מכפרין אף מיתת צדיקים מכפרת:

גור אריה שם (אות ב')

וזה כי מיתת צדיקים הוא ראוי שיהיה כפרה, כי סלוק החטא הוא כאשר יסולק ענין הראשון אשר היה בו החטא, שהיה בעל גוף, אשר הוא מסוגל לחטא... ולכך כל מיתה היא מכפרת על האדם, בעבור שהיא הסתלקות הגוף, שבו תלוי החטא. ובמיתת הצדיק כפרה לכל העולם, כי הצדיק עיקר המציאות, ונחשב סלוק גופו סלוק לכל העולם... שבאמת הכל אחד; כי טהרת פרה אדומה מפני שהיא חוזרת לעפרה, ליסוד הפשוט, שנסתלק הוויתו... וכמו כן מיתת הצדיק כפרה על כלל הנמצאים, בשביל שהוא נסתלק מן העולם, מן הרכבות הגוף שבו החטא... אצל הצדיק יסוד הפשוט שלו הנשמה, ששבה להיות רוחני... נשמה טהורה... וכמו כן סמך מיתת צדיקים אל מעשה יום הכיפורים, דכתיב (ויקרא טז, א) "אחרי מות שני בני אהרן", דכתיב שם עבודת יום הכפורים, לומר לך כמו שיום הכפורים מכפר, כך מיתת צדיקים מכפרת. והכל ענין זה, כי יום הכפורים גם כן בשביל סלוק עניני הגוף, שאסור באכילה ובשתיה וכל תענוג הגוף, והם חמשה עינויים (יומא עג ע"ב), ובשביל כך ראוי שיהיה כפרה במקום מעוט הגוף, שבו תלוי עיקר החטא... ואלו דברים הם מופלגים מאוד בחכמה...

דרוש לשבת תשובה

הקטורת הנוסף ביום הכפורים הוא בשביל אבק לשון הרע, ולכך צריך אבק גמור שהוא על אבק לשון הרע... שאי אפשר לאדם במה שהוא אדם להיות נשמר מזה, ולכך בשאר ימות השנה אין ראוי שיהיה כפרה מיוחדת על זה. אבל ביום הכפורים שאדם הוא במדרגת המלאך יש לסלק את חטאו עד שיהיה כמו מלאך, ולכך ביום זה ראוי שיהיה קטורת זה לפני ולפנים שאין מקום ראוי לבא רק ביום הכפורים בלבד ושם מכפר על החטא הזה... וכן כל המצות שצוה השם יתעלה ביום הגדול והקדוש הכל לסלק הגופניות שבאדם עד שהוא כמו מלאך לגמרי. ולפיכך צוה לענות נפשו, הכל כדי לסלק ולמעט את הגוף... בחמשה ענויים... ומפני כי יש לנפש חמשה שמות נפש רוח ונשמה יחידה חיה...

וכן כל שאר מצות המיוחדות ביום הזה הכל בשביל זה... ולכך אמרה תורה שיקח מאת בני ישראל שני שעירים. מפני כי השעיר דמו כדם האדם, ולכך שחטו בני יעקב ששעיר עזים ויטבלו הכתונת... וזהו מעלת ישראל מצד עצם ישראל שהוא הנפש... מפני כי השעיר הזה אשר הובא דמו לפני ולפנים מורה על מעלת נפש ישראל אשר יש לנפש שלהם הסרה מן הגופניות, ולכך הובא הדם לכפר לפני ולפנים אשר הוא קדוש ומקודש מכל גוף, ואם כן החטא בישראל אחר שנפשם קדושה וטהורה מצד עצמם אינו מצד עצם הנפש... שאם לא כן לא יהיה ראוי להביא הדם במקום קה"ק...

ולפיכך היה קרבן ישראל שני שעירים גם כן, כי השעיר הזה יש בו שתי בחינות. הבחינה האחת מצד דמו, הבחינה השנית מצד גופו... אבל מצד גופו הוא נקרא שעיר על שם השעירות שבו... והשעיר השני לא נשחט רק בגופו היה משלח אותו לעזאזל, כי הוא בא על חטא ישראל אשר החטאים מתדמים בשער שהם תוספת על האדם כמו שהשערות... ולכך השעיר השני שהיה נותן עליו עונות ישראל ושלח אותו לעזאזל הוא גם כן שעיר מצד הבחינה השנית...